

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2009/71/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА

от 25 юни 2009 година

за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и по-специално членове 31 и 32 от него,

като взе предвид предложението на Комисията, изготвено след получаване на становището на група лица, определени от Научния и технически комитет измежду научни експерти на държавите-членки, и след консултация с Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,като взе предвид становището на Европейския парламент ⁽²⁾,

като има предвид, че:

- (1) В член 2, буква б) от Договора се предвижда установяване на единни стандарти за безопасност за опазване здравето на работниците и на населението.
- (2) В член 30 от Договора се предвижда установяване на основни стандарти в рамките на Общността за опазване здравето на работниците и на населението срещу опасностите, произтичащи от йонизиращото лъчение.
- (3) Директива 96/29/Евратом на Съвета от 13 май 1996 г. относно постановяване на основните норми на безопасност за защита на здравето на работниците и населението срещу опасностите, произтичащи от йонизиращото лъчение ⁽³⁾ установява основните норми за безопасност. Разпоредбите на посочената директива се допълват от по-конкретно законодателство.
- (4) Както се установява от Съда на Европейските общности (наричан по-долу „Съдът“) в неговата практика ⁽⁴⁾, Общността споделя компетентността с нейните държави-членки в областите, попадащи в обхвата на Конвенцията за ядрена безопасност ⁽⁵⁾.

(5) Както се установява от Съда в неговата практика, разпоредбите на глава 3 от Договора, отнасяща се до здравеопазване и безопасност, формират единна система, предоставяща на Комисията широк обхват от правомощия за осигуряване защитата на населението и околната среда срещу опасност от радиоактивно замърсяване.

(6) Както се установява от Съда в неговата практика, задачите за установяване на единни стандарти за безопасност за опазване здравето на населението и на работниците, възложени на Общността с член 2, буква б) от Договора, не означава, че след като веднъж такива стандарти са били определени, дадена държава-членка не може да предвижда по-строги мерки за защита.

(7) Решение 87/600/Евратом на Съвета от 14 декември 1987 г. относно договорености на Общността за ранен обмен на информация в случай на радиационна опасност ⁽⁶⁾ създаде рамка за нотифициране и предоставяне на информация, която да бъде използвана от държавите-членки с цел защита на населението в случай на радиационна опасност. Директива 89/618/Евратом на Съвета от 27 ноември 1989 г. за информиране на широката общественост относно мерки, които да бъдат наложени за защита на здравето и стъпките, които да се предприемат в случай на радиационна авария ⁽⁷⁾ наложи на държавите-членки задължения да информират населението в случай на радиационна авария.

(8) Националната отговорност на държавите-членки за ядрената безопасност на ядрените инсталации е основополагащият принцип, въз основа на който бе разработена правна уредба относно ядрената безопасност на международно равнище, както е утвърдено с Конвенцията за ядрена безопасност. Този принцип за национална отговорност, както и принципът за носене на основната отговорност на притежателя на лицензията за ядрената безопасност на ядрена инсталация, под надзора на неговия национален регулаторен орган, следва да бъдат подсилени с настоящата директива, а ролята и независимостта на компетентния регулаторен орган следва да бъдат затвърдени с настоящата директива.

(9) Всяка държава-членка може да решава какъв да бъде нейния енергиен профил в съответствие с националните политики.

⁽¹⁾ Становище от 10 юни 2009 г. (все още не публикувано в Официален вестник).

⁽²⁾ Становище на Европейския парламент от 22 април 2009 г. (все още не публикувано в Официален вестник).

⁽³⁾ ОВ L 159, 29.6.1996 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ С-187/87 (1988 Recueil, стр. 5013), С-376/90 (1992 Recueil I-6153) и С-29/99 (2002 Recueil I-11221).

⁽⁵⁾ ОВ L 318, 11.12.1999 г., стр. 21.

⁽⁶⁾ ОВ L 371, 30.12.1987 г., стр. 76.

⁽⁷⁾ ОВ L 357, 7.12.1989 г., стр. 31.

- (10) При разработването на подходящата национална рамка съгласно настоящата директива ще се отчитат националните условия.
- (11) Държавите-членки вече са въвели мерки, които им позволяват да постигнат високо ниво на ядрена безопасност в рамките на Общността.
- (12) Докато настоящата директива разглежда основно ядрената безопасност на ядрените инсталации, е важно също така да се гарантира безопасното управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци, включително в съоръжения за съхранение и погребване.
- (13) Държавите-членки следва да оценят, където е уместно, основните принципи за безопасност, установени от Международната агенция за атомна енергия ⁽¹⁾, които следва да представляват рамка от практики, които държавите-членки следва да отчитат при изпълнението на настоящата директива.
- (14) Уместно е да се доразвие процесът, в рамките на който националните органи за безопасност на държавите-членки, на чиято територия има атомни електроцентрали, работят съвместно в контекста на Асоциацията на западноевропейските ядрени регулатори (WENRA) и са определили множество общи референтни нива за безопасност на енергийни реактори.
- (15) В резултат на поканата на Съвета за създаване на група на високо равнище на ниво ЕС, както е отбелязано в заключенията му от 8 май 2007 г. за ядрена безопасност и безопасно управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, с Решение 2007/530/Евратом на Комисията от 17 юли 2007 г. за създаване на Европейска група на високо равнище за ядрена безопасност и управление на отпадъците ⁽²⁾ бе създадена Група на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност (ENSREG), която да допринесе за постигане на целите на Общността в областта на ядрената безопасност.
- (16) Уместно е да се установи единна структура на докладите на държавите-членки до Комисията относно изпълнението на настоящата директива. Предвид богатия опит на членовете си, ENSREG би могла да даде ценен принос в това отношение, улеснявайки по този начин консултациите и сътрудничеството с националните регулаторни органи.
- (17) На 15 октомври 2008 г. на петото си заседание ENSREG прие десет принципа, които да бъдат използвани при изготвяне на директива в областта на ядрената безопасност, както е отбелязано в протокола от заседанието с дата 20 ноември 2008 г.
- (18) Напредъкът в ядрените технологии, поуките, извлечени от експлоатационния опит, и проучванията на безопасността и подобряването на регулаторните рамки биха могли да имат потенциал за по-нататъшно подобряване на безопасността. Като спазват поетия ангажимент за поддържане и подобряване на безопасността, държавите-членки следва да отчитат тези фактори при разширяването на обхвата на своите програми за ядрена енергия или когато вземат решение да използват ядрена енергия за пръв път.
- (19) Установяването на висока култура на безопасност по отношение на ядрените инсталации е един от основните принципи за управление на безопасността, необходим за постигането на безопасна експлоатация на инсталациите.
- (20) Поддържането и по-нататъшното развиване на компетентност и умения в областта на ядрената безопасност следва да се основават, *inter alia*, на процес на извличане на поуки от натрупания експлоатационен опит и, ако е уместно, прилагане на новостите в областта на методологията и науката.
- (21) В миналото държавите-членки правеха самооценки, които бяха тясно свързани с международните партньорски проверки под егидата на МААЕ, като мисиите на Международния екип за преглед на регулирането (IRRT) или на Службата за интегриран преглед на регулирането (IRRS) на МААЕ. Тези самооценки бяха проведени и мисиите бяха поканени от държавите-членки на доброволна основа, в дух на откритост и прозрачност. Самооценките и придружаващите ги партньорски проверки на законодателната, регулаторната и организационната инфраструктура следва да имат за цел утвърждаването и укрепването на националната рамка на държавите-членки, като същевременно зачитат тяхната компетентност за гарантиране на ядрена безопасност на ядрени инсталации на тяхна територия. Самооценките, следвани от международни партньорски проверки, не са нито инспекция, нито одит, а механизъм за взаимно обучение, който приема различни подходи към организацията и практиките на компетентните регулаторни органи, като същевременно зачита регулаторните, техническите и политическите положения в държавите-членки, и по този начин допринасят за гарантирането на режим на висока ядрена безопасност. Международните партньорски проверки следва да се разглеждат като възможност за обмен на професионален опит и споделяне на извлечени поуки и добри практики в дух на откритост и сътрудничество по-скоро посредством партньорски съвети, а не чрез контрол и субективни оценки. Като се отчита необходимостта от гъвкавост и целесъобразност по отношение на различните съществуващи системи в държавите-членки, дадена държава-членка следва да бъде свободна да определя кои сегменти от системата ѝ да бъдат подложени на конкретната партньорска проверка, за която е отправена покана, с цел непрекъснато подобряване на ядрената безопасност.
- (22) В съответствие с точка 34 от Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество ⁽³⁾ държавите-членки се насърчават да изготвят, за себе си и в интерес на Общността, свои собствени таблици, които, доколкото е възможно, илюстрират съответствието между настоящата директива и мерките за транспониране, и да ги направят обществено достояние,

⁽¹⁾ Основни принципи за безопасността на МААЕ: основни принципи за безопасност, серия от стандарти за безопасност на МААЕ № SF-1 (2006 г.)

⁽²⁾ ОВ L 195, 27.7.2007 г., стр. 44.

⁽³⁾ ОВ С 321, 31.12.2003 г., стр. 1.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА 1

ЦЕЛИ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ПРИЛОЖНО ПОЛЕ

Член 1

Цели

Целите на настоящата директива са:

- а) да създаде рамка на Общността, за да се поддържат и насърчават постоянно подобряване на ядрената безопасност и нейното регулиране;
- б) да гарантира, че държавите-членки създават подходяща национална уредба за постигането на високо ниво на ядрена безопасност за защита на работниците и на населението от опасностите, произтичащи от йонизиращото лъчение на ядрените инсталации.

Член 2

Обхват

1. Настоящата директива се прилага за всички ядрени инсталации за граждански цели, експлоатирани по силата на лицензия, както е посочено в член 3, параграф 4, за всички етапи, обхванати от лицензията.
2. Настоящата директива не възпрепятства държавите-членки да предприемат по-строги мерки за безопасност в областта, попадаща в приложното поле на настоящата директива, в съответствие с общностното законодателство.
3. Настоящата директива допълва основните стандарти, посочени в член 30 от Договора, по отношение на ядрената безопасност на ядрените инсталации и не засяга Директива 96/29/Евратом.

Член 3

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „ядрена инсталация“ означава:
  - а) инсталация за обогатяване, завод за производство на ядрено гориво, атомна електроцентрала, съоръжение за преработка, изследователски реактор, съоръжение за съхранение на отработено гориво; и
  - б) съоръжения за съхранение на радиоактивни отпадъци, които се намират на същата площадка и са пряко свързани с ядрените инсталации, изброени в буква а);
2. „ядрена безопасност“ означава постигането на подходящи експлоатационни условия, предотвратяване на аварии и ограничаване на последиците от тях, така че работниците и населението да бъдат защитени от опасности, произтичащи от йонизиращото лъчение на ядрените инсталации;
3. „компетентен регулаторен орган“ означава орган или система от органи, определени в държава-членка, в областта на регу-

лирането на ядрената безопасност на ядрените инсталации, както е посочено в член 5;

4. „лицензия“ означава всеки правен документ, предоставен под юрисдикцията на държава-членка, с който се възлага отговорността за избор на площадка, проектиране, изграждане, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрена инсталация;

5. „притежател на лицензия“ означава юридическо или физическо лице, което носи обща отговорност за ядрената инсталация, както е посочено в лицензията.

ГЛАВА 2

ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Член 4

Законодателна, регулаторна и организационна рамка

1. Държавите-членки създават и поддържат национална законодателна, регулаторна и организационна рамка (наричана по-долу „националната рамка“) за ядрена безопасност на ядрените инсталации, с която се разпределят задълженията и се осигурява координация между съответните държавни органи. Националната рамка установява задължения по отношение на:

- а) приемане на национални изисквания за ядрена безопасност. Определянето на начина на приемането им и на инструмента за прилагането им остава в компетентността на държавите-членки;
- б) осигуряване на система за лицензиране и за забрана на експлоатацията на ядрени инсталации без лицензия;
- в) осигуряване на система за надзор на ядрената безопасност;
- г) действия за осигуряване на прилагането, включително спиране на експлоатацията и изменение или отнемане на лицензията.

2. Държавите-членки гарантират, че националната рамка се поддържа и подобрява, когато е уместно, при отчитане на експлоатационния опит, изводите, направени от анализите на безопасността на инсталации в процес на експлоатация, разработването на технологии и резултатите от проучвания на безопасността, когато такива са налични и подходящи.

Член 5

Компетентен регулаторен орган

1. Държавите-членки създават и поддържат компетентен регулаторен орган в областта на ядрената безопасност на ядрените инсталации.

2. Държавите-членки гарантират, че компетентният регулаторен орган е функционално отделен от всеки друг орган или организация, който има отношение към насърчаването или използването на ядрена енергия, включително производството на електроенергия, с цел да се гарантира ефективна независимост от нежелано влияние в процеса на вземане на регулаторни решения.

3. Държавите-членки гарантират, че компетентният регулаторен орган разполага с правомощията, човешки и финансови ресурси, които са му необходими за изпълнение на неговите задължения във връзка с националната рамка, посочена в член 4, параграф 1, като отделя необходимото приоритетно значение на безопасността. Това включва правомощия и ресурси:

- а) да изисква от притежателите на лиценз да спазват националните изисквания за ядрена безопасност и условията на съответния лиценз;
- б) да изисква доказателства за спазването на горепосоченото, включително изискванията, посочени в член 6, параграфи 2—5;
- в) да проверява доколко се спазват горепосочените условия, като извършва регулаторни оценки и инспекции; и
- г) да изпълнява действия по осигуряване прилагането, включително спиране на експлоатацията на ядрена инсталация в съответствие с условията, определени в националната рамка, посочена в член 4, параграф 1.

Член 6

Притежатели на лиценз

1. Държавите-членки гарантират, че основната отговорност за ядрената безопасност на ядрена инсталация се носи от притежателя на лиценза. Тази отговорност не може да се делегира.

2. Държавите-членки гарантират, че установената национална рамка изисква от притежателите на лиценз, под надзора на компетентния регулаторен орган, редовно да извършват оценка, да проверяват и непрекъснато да подобряват, доколкото е разумно постижимо, ядрената безопасност на своите ядрени инсталации по систематичен и подлежащ на проверка начин.

3. Оценките, посочени в параграф 2, включват верификация на установените мерки за предотвратяване на аварии и ограничаване на последиците от тях, включително верификация на защитните физически бариери и административни процедури на притежателя на лиценза, чието нарушаване би довело до значителни увреждания на работниците и населението поради въздействието на йонизиращите лъчения.

4. Държавите-членки гарантират, че установената национална рамка изисква от притежателите на лицензи да създават и прилагат системи за управление, в които се отделя необходимото приоритетно значение на ядрената безопасност и които подлежат на редовна проверка от компетентния регулаторен орган.

5. Държавите-членки гарантират, че установената национална рамка изисква от притежателите на лицензи да осигуряват и поддържат адекватни финансови и човешки ресурси за изпълнение на своите задължения във връзка с ядрената безопасност на ядрени инсталации, посочени в параграфи 1—4.

Член 7

Компетентност и умения за ядрена безопасност

Държавите-членки гарантират, че установената национална рамка изисква от всички страни да въведат разпоредби относно образованието и обучението на всички свои служители, които имат задължения, свързани с безопасността на ядрените инсталации, с цел да се поддържат и доразвиват компетентността и уменията в областта на ядрената безопасност.

Член 8

Информирание на обществеността

Държавите-членки гарантират, че информацията по отношение на регулирането на ядрената безопасност е достъпна за работниците и населението. Това задължение включва гарантирането, че компетентният регулаторен орган информира обществеността в областите на своята компетентност. Информацията се оповестява публично в съответствие с националното законодателство и международните задължения, при условие че това не излага на опасност други интереси, като *inter alia* сигурността, както е определена в националното законодателство или съгласно международните задължения.

Член 9

Докладване

1. Държавите-членки представят на Комисията доклад относно изпълнението на настоящата директива за първи път до 22 юли 2014 г. и на всеки три години след това, като се възползват от прегледа и циклите на докладване съгласно Конвенцията за ядрена безопасност.

2. Въз основа на докладите на държавите-членки Комисията представя на Съвета и Европейския парламент доклад за напредъка, постигнат при изпълнението на настоящата директива.

3. Най-малко веднъж на десет години държавите-членки организират периодични самооценки на своята национална рамка и компетентни регулаторни органи и отправят покана за международна партньорска проверка на съответните части от своята национална рамка и/или органи с цел постоянно подобряване на ядрената безопасност. Когато са налице, резултатите от всички партньорски проверки се докладват на държавите-членки и на Комисията.

ГЛАВА 3

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 10

Транспониране

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 22 юли 2011 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите-членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива, както и всички последващи изменения на тези разпоредби.

Член 11

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 12

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Люксембург на 25 юни 2009 година.

За Съвета
Председател
L. МІКО
